

Motorin Türlerine Biodizel Harmanlanma Yükümlülüğü

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun (“**EPDK**”) 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununa ve Petrol Piyasasında Uygulanacak Teknik Kriterler Hakkında Yönetmeliğe dayanarak hazırladığı “Motorin Türlerine Biodizel Harmanlanması Hakkında Tebliğ” (“**Tebliğ**”) 16 Haziran 2017 tarih ve 30098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Tebliğ’in amacı; enerjide dışa bağımlılığın azaltılması, kaynak çeşitliliğinin artırılması, bitkisel atık yağların etkin olarak geri kazanımının sağlanması, çevre kirliliğinin azaltılması ve Avrupa Birliğinin yenilenebilir enerji politikalarına uyum sağlanması olarak ifade edilmiş; Tebliğ’in kapsamı ise motorin türlerine yerli tarım ürünlerinden ve/veya bitkisel atık yağdan elde edilen biodizelin harmanlanmasına ilişkin usul ve esaslar şeklinde belirlenmiştir.

A) Yükümlülüğün Esasları

Tebliğle birlikte anılan amaçlara dayanarak ve belirtilen kapsamda akaryakıt dağıtım lisansı sahiplerine yurt içinde pazarladıkları motorine belli bir oranda biodizel harmanlama yükümlülüğü getirilmiştir. Söz konusu yükümlülük, Tebliğ’in 5 inci maddesinde şu şekilde ifade edilmiştir:

“Dağıtıcı lisansı sahipleri tarafından, bir takvim yılı içerisinde, ithal edilen ve kara tankeri dolum üniteleri hariç rafinericiden temin edilen motorininin toplamına, en az %0,5 (V/V) oranında yerli tarım ürünlerinden ve/veya bitkisel atık yağlardan üretilmiş biodizelin harmanlanmış olması zorunludur.”

Harmanlama yükümlülüğünün daha iyi anlaşılması adına söz konusu hükmü, unsurlara ayırarak incelemek yerinde olacaktır:

- **Dağıtıcı lisansı sahipleri tarafından:** Dağıtıcı¹, akaryakıt dağıtım yetkisi olan ve lisansına işlenmesi halinde depolama, taşıma, ihrakiye ve madeni yağ üretimi işlemleri

¹ 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu Madde 2

yapabilen sermaye şirketi olarak tanımlanmıştır. Tebliğ'in 5 inci maddesi, söz konusu tanıma uyan lisans sahiplerini ilgilendirmektedir.

- **bir takvim yılı içerisinde:** Bir takvim yılı, herhangi bir yılın 1 Ocak tarihinden 31 Aralık tarihine kadar olan zaman aralığını ifade etmektedir.
- **ithal edilen ve kara tankeri dolum üniteleri hariç rafinericiden temin edilen motorininin toplamına:** İlgili hükümde, ithal edilen ve kara tankeri dolum üniteleri hariç tutularak rafinericiden temin edilen motorinin toplamı, Tebliğ kapsamında değerlendirilmiştir. Rafinerici² ise lisansı gereği rafinaj faaliyeti yapma hakkı verilmiş, petrol ticareti yapan sermaye şirketi olarak tanımlanmıştır.
- **en az %0,5 (V/V) oranında:** en az hacimce yüzde %0,5 oranını ifade etmektedir. Örnek vermek gerekirse; rafinericiden temin edilen motorinin toplamı 1000 metreküp olduğu takdirde, ilgili miktara harmanlanması gereken biodizel en az 5 metreküp miktarında olmalıdır.
- **yerli tarım ürünlerinden ve/veya bitkisel atık yağlardan üretilmiş biodizelin harmanlanmış olması zorunludur:** Bitkisel atık yağ, atık tanımına uygun³ bitkisel yağlar ile kullanılmış kızartmalık yağları ifade ederken; Harmanlama, akaryakıtın ismini değiştirmeksizin, niceliğini ve niteliğini değiştirecek ölçüde akaryakıtla harmanlanan ürün ilavesi olarak tanımlanmaktadır⁴. Yerli tarım ürünlerinden ve/veya bitkisel atık yağlardan üretilmiş olan biodizel, harmanlama işlemine konu olacaktır.

Harmanlama Yükümlülüğü (“Yükümlülük”) kapsamında eklenecek biodizel, teknik düzenlemelere uygun olmak zorundadır. Tebliğ hükümleri ışığında; Yükümlülük çerçevesinde Kuruma intikal eden bildirimlerin incelenmesinde biodizel oranı en yakın % 0,01'e yuvarlatılarak değerlendirilecektir.

Motorine biodizel harmanlama işlemi tankta ve/veya satış esnasında gerçekleştirilebilir.

² 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu Madde 2

³ Atık: Üreticisi veya fiilen elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişi tarafından çevreye atılan veya bırakılan ya da atılması zorunlu olan herhangi bir madde veya materyal (2/4/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliği Madde 4)

⁴ Petrol Piyasasında Uygulanacak Teknik Kriterler Hakkında Yönetmelik Madde 4

Takvim yılının tamamında faaliyette bulunmayan dağıtıcı lisansı sahipleri için Yükümlülük söz konusu değilken; ihrakiye amacıyla ikmal edilen motorin de Yükümlülük dışında tutulmuştur.

Piyasada biodizel arz sıkıntısı yaşandığının veya biodizel fiyat oluşumunda rekabeti ve piyasayı bozucu durumların EPDK tarafından tespit edilmesi durumunda, Tebliğin 5 inci maddesinde yer alan harmanlama oranı; EPDK tarafından yeniden belirlenebilecektir.

B) Yükümlülük Devri

Yükümlülüğün bir kısmı veya tamamının bir başka biodizel harmanlama yükümlüsü dağıtıcı lisansı sahibine devredilmesi mümkündür. Yükümlülüğü devralacak dağıtıcı lisans sahibinin aşağıdaki zorunlu şartları yerine getirmiş olması gerekmekte olup devralan tarafın bu maddenin aşağıdaki şartları sağlamaması durumunda devir işlemi geçersiz sayılacaktır:

1. Yükümlülük döneminde biodizel harmanlama yükümlülüğünün tamamını yerine getirmiş olması
2. Takvim yılında asgari 500 m3 biodizeli harmanlamış olması

Devre ilişkin bildirim; Yükümlülüğü devralan tarafından Harmanlama Devri Formunun, Yükümlülük dönemini takip eden yılın Ocak ayı içerisinde; Elektronik Bildirim Sistemi aracılığıyla EPDK'ya sunulması ile gerçekleştirilir.

C) Aykırılık Halinde Uygulanacak Yaptırım

5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun İdari Para Cezaları başlıklı 19 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi uyarınca:

“Bu Kanuna veya ilgili mevzuata aykırı faaliyet gösterilmesi hâlinde sorumluları hakkında Kurulca aşağıdaki idari para cezaları uygulanır:

...

ğ) Kurum tarafından yapılan düzenlemeler uyarınca biodizel, etanol ve benzeri harmanlama yükümlülüğü bulunan lisans sahiplerine, eksik harmanlanan her bir metreküp ürün için iki yüz elli⁵ Türk Lirası idari para cezası uygulanır.”

Biodizel harmanlama yükümlülüğünün ihlali eylemi, EPDK tarafından 14/03/2019 tarihli ve 8487-3 sayılı kararla belirlenen “*Düzeltilme İmkânı Olan Fiiller*” arasında sayılmadığından İhtar Uygulaması kapsamında değildir. Dolayısıyla ihlal halinde ön araştırma ve/veya soruşturma yapılarak Kanun’da öngörülen yaptırımlar doğrudan uygulanabilecektir.

Buna göre, Petrol Piyasası Kanunu’nun 19 uncu maddesi uyarınca yükümlülüğe aykırılık söz konusu olduğunda yükümlü lisans sahiplerine, eksik harmanlanan her bir metreküp biodizel için üç yüz altı (306) Türk Lirası tutarında idari para cezası uygulanacaktır. Uygulanan cezanın, tebliğ tarihinden bir ay içinde ödenmesi gerekir. Aksi halde süresinde ödenmeyen ilgili para cezası, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında tahsil edilmek üzere vergi dairesine gönderilecektir.

Cezaya konu fiilin iki yıl geçmeden aynı kişi tarafından tekrarlanması durumunda, idari para cezası iki kat olarak uygulanacaktır. İdari para cezasına karşı yargı yoluna başvurulması, ilgili vergi dairesine cezaya ilişkin banka teminat mektubu verilmediği sürece, tahsil işlemlerini durdurmaz.

⁵ 2020 yılında eksik harmanlanan her bir metreküp ürün için belirlenen idari para cezası tutarı 306 Türk Lirasıdır.